

VAS ZSOLT

A Bűnüldözési Együttműködés Európai Ügynöksége (European Union Agency for Law Enforcement Cooperation – EUROPOL) munkájához való magyar hozzájárulás 1998-, 2024

Küzdelem a súlyos és szervezett bűnözés ellen az Europol segítségével

A Bűnüldözési Együttműködés Európai Ügynöksége, közismert nevén az Europol – az egyes információcseréhez kapcsolódó alkalmazásai mellett – azzal is segíti a tagállami bűnözés elleni harcot, hogy stratégiai összefoglaló jelentéseket készít, bemutatva az aktuális bűnszervezeti struktúrákat, elkövetési trendeket.

A négyévente összeállított, a súlyos és szervezett bűnözés veszélyéről készülő felmérés (Serious and Organised Crime Threat Assessment – SOCTA) alapján például a kannabisznak van továbbra is a legnagyobb piaca az EU-ban¹. A növényi kannabisz egyik fő forrása Albánia, míg Marokkóból, Afganisztánból, Libanonból és Szíriából csempészik a legnagyobb mennyiségben a kannabiszgyantát. Az EU-ba csempésztett kokain főként Kolumbiából, Peruból és Bolíviából származik. Nagy része hajóval, elsősorban tengeri konténerekben érkezik az EU-ba, majd közúti szállítással viszik a helyi piacokra. A szintetikus kábítószeretek tekintetében a főbb gyártók és beszállítók Belgium, Hollandia, Németország, Lengyelország, Csehország területén találhatók.

Az Europol legfrissebb átfogó értékelése az 2024. évi, az EU legfenyegetőbb bűnszövetkezeteinek dekódolásáról szóló jelentés². A széles körű

¹ Forrás: <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socta-report>
Letöltés ideje: 2025.05.01.

² Forrás: <https://www.europol.europa.eu/publication-events/main-reports/decoding-eus-most-threatening-criminal-networks>

helyzetkép alapján az EU-tagállamok és harmadik országok összesen 821 komoly bűnözői hálózatot azonosítottak, amelyek az EU-ban tevékenykednek, több mint egyharmaduk legalább tíz éve jelen van, a tagok becsült száma 25 000 fő, összesen 112 nemzetiségből. A bűnszervezetek 68 százalékanak tagjai több nemzetiségből tevődnek össze, a tagok főként az alábbi országokból valók: Belgium, Franciaország, Németország, Olaszország, Hollandia, Lengyelország, Spanyolország, Olaszország. A nem EU-s tagok többnyire Albániából, Bosznia-Hercegovinából, Kínából, Grúziából, Nigériából, Szerbiából, Törökországból, az Egyesült Királyságból és Ukrajnából származnak.

A hálózatok 82 százaléka foglalkozik egy fő bűncselekménytípussal, csak 18 százalékra jellemző polikriminalitás, de több mint felük érintett a kábítószer-kereskedelemben. Komoly szervezeti felépítésük van, és 86 százalékuk legális üzleti modelleket is használ a tevékenysége során. Többségük tevékenysége összefonódott a korrupcióval, és folyamatosan növekszik az erőszak alkalmazása, 68 százalékuk alkalmaz erőszakot és megfélemlítést. Szinte minden hálózat (96 százalék) saját maga mossa tisztára az illegális tevékenységéből származó bevételeit.

Fehéroroszország, Csehország, Magyarország, Moldova, Lengyelország, Oroszország, Szlovákia és Ukrajna bűnözői gyakran együttműködnek. A domináns nemzetiségek gyakran a lengyel vagy az ukrán. A főbb bűncselekménytípusok az adó- és jövedéki csalás, az online csalás, a migráncsempészet és a kábítószer-kereskedelem.

Az Europol feladatai, adatbázisai és szolgáltatásai

A nemzetközi bűnügyi együttműködésben kiemelt szerepe van az Europolnak és az általa kifejlesztett, úgynevezett biztonságos információcserét elősegítő hálózati alkalmazásnak (Secure Information Exchange Network Application – továbbiakban: SIENA).

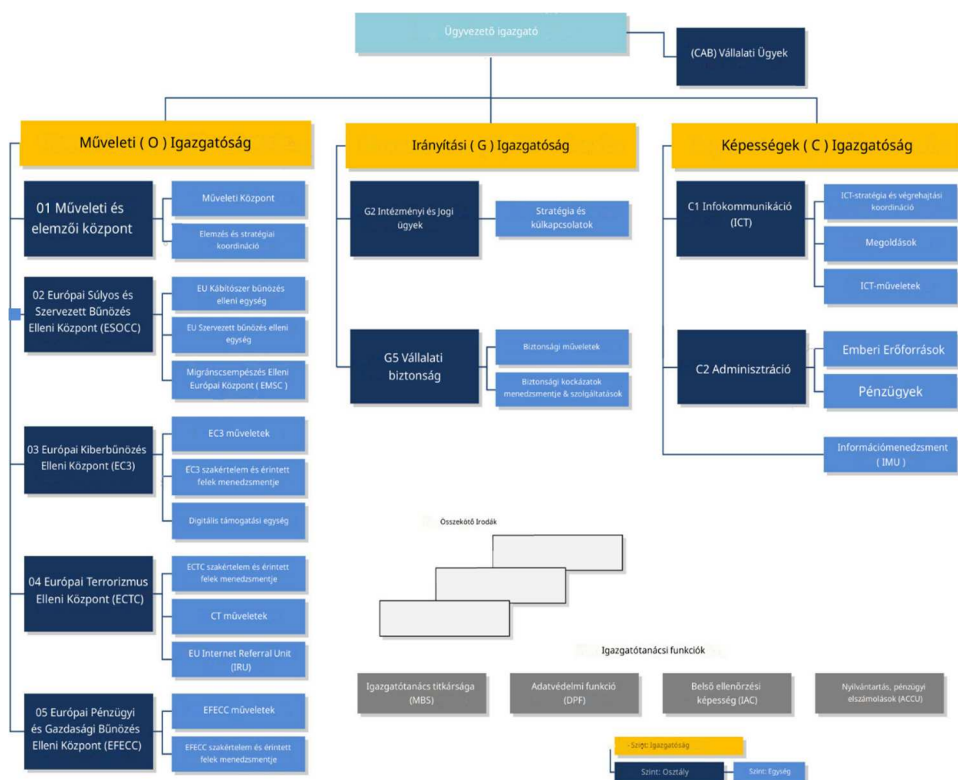
Tekintettel az Europol szolgáltatásaiban rejlő támogatás lehetőségére, egyértelmű törekvés, hogy az Europol mandátumába tartozó bűncselekményekkel kapcsolatos hazai ügyekben – összhangban az Europol rendelettel,³ valamint a tagállamok bűnüldöző hatóságai közötti információcseréről és a 2006/960/IB tanácsi kerethatározat hatályon kívül helyezéséről szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvvel – az elsődleges együttműködési csatorna az Europol és a SIENA legyen. A Nemzeti Bűnügyi Együttműködési Központ folyamatos awareness tevékenységének és a hospitációs programnak is köszönhetően egyre inkább egyértelmű a kollégák számára, hogy az EU tagállamaival és az EU-n kívüli európai országokkal, valamint az operatív megállapodással rendelkező nem európai országokkal a leggyorsabb és leghatékonyabb együttműködési csatorna ez.

Valamennyi bűnügyi feladatot ellátó rendőrségi szerv közvetlenül vagy közvetve hozzáféréssel rendelkezik a SIENA-hoz, így az Országos Rendőr-főkapitányság, a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok, rendőrkapitányságok, vagy akár a kiemelt feladatok ellátására létrehozott Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda, vagy a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság. Szintén hozzáférnek a rendszerhez a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó Nemzeti Védelmi Szolgálat, a Terrorelhárítási Központ, illetve a Nemzeti Adó- és Vámhivatal bűnügyi szakterületének központi és területi szervei.

³ 2016/794 rendelet a Bűnüldözési Együttműködés Európai Uniós Ügynökségéről (Europol), valamint a 2009/371/IB, a 2009/934/IB, a 2009/935/IB, a 2009/936/IB és a 2009/968/IB tanácsi határozat felváltásáról és hatályon kívül helyezéséről.

Az alkalmazás révén egyszerűen és biztonságosan küldhető külföldre konkrét műveleti adatokat tartalmazó megkeresés, illetve hivatalosan felhasználható az azon keresztül érkezett válasz. Használata angol nyelven történik. A strukturált üzenetformátumnak is köszönhetően az átlagos válaszigidő rövid, napokban mérhető. Az Europol üzenetbe történő bevonása által pedig valamennyi esetben kereszttalálati jelentést kapnak az érintett országok az említett objektumok korábbi üzenetekben való szerepléséről. Ennek szabályozása 2017-től részletesen tartalmazza az egyes rendszerek használatát.⁴

⁴ Az Európai Rendőrségi Hivatal által működtetett Európai Biztonságos Hálózat alkalmazásainak felhasználásával megvalósuló együttműködés és információcsere rendjéről szóló 23/2016. (IX. 15.) BM–NGM együttes utasítás, illetve az annak végrehajtásáról szóló 25/2017. (VIII. 17.) ORFK utasítás

41. számú kép
Az EUROPOL felépítése

A SIENA-n bonyolított bűnügyi információcsere

A magyar SIENA üzenetforgalma évről évre növekszik, 2016-ban 16 327, 2017-ben 17 227, 2018-ban 18 752, 2019-ben 20 534, 2020-ban 21 623, 2021-ben 21 076, 2022-ben 24 697, 2023-ban 29 015 db, míg 2024-ben 35 181 üzenet volt (12 646 küldött és 22 535 érkezett). A növekedés egyik oka a tényleges hazai felhasználók számának emelkedése és a SIENA alap védelmi szintű (Basic Protection Level – BPL), azaz nem minősített adatkezelésű rendszerének hazai bevezetése. A központi szervek mellett a várme-

gyei szervek, illetve azokon keresztül a helyi szervek SIENA megkereséseinek száma is egyértelműen növekvő tendenciát mutat, részben a hospitációs programnak is köszönhetően.

Az üzenetek bűnügyi területek szerinti megoszlása tekintetében az utóbbi években a legtöbb információcsere az illegális migráció és az embercsempészség területén volt, majd ezt követi a csalás típusú bűncselekményekkel kapcsolatos információcsere, amely magában foglalja a klasszikus csalások (például pénzváltós csalás) mellett az újabb típusú csalásokat (például unokázós csalások) és az online csalásokat (többek között például befektetési csalások, átutalásos csalások) is. A harmadik legtöbb üzenetváltás pénzmosás bűncselekményekkel volt kapcsolatos, igen nagy arányban kiberbűnözéshez és online csalás alapbűncselekményekhez kapcsolódóan. A negyedik helyen lévő rablások jellemzően a Nyugat-Európában tevékenykedő kelet-európai, illetve balkáni bűnelkövetőkkel kapcsolatos információcserék, az ötödik a kábítószer-kereskedelem volt.

Az Europol Információs Rendszer szerepe és a bűnügyi adatfeltöltés statisztikái

Az Europol Információs Rendszer (Europol Information System – továbbiakban: EIS) révén teljes körben megoszthatók a nemzeti eljárások objektumai a személyektől kezdve a kommunikációs eszközökön át akár a számlaadatokig. A tagállami adatfeltöltés mellett az Europol szerepe itt is jelentős, mivel a harmadik országok információit az ügynökség helyezi el a rendszerben. Megfelelő szerepkör esetén ezen adatok a rendőrség ügykezelő rendszerén keresztül is közvetlenül elérhetők.

Az EIS tekintetében 2017-ben Magyarországnak 525 db tétele szerepelt a rendszerben, 2018-ban 5 772, 2019-ben 6 785, 2020-ban 11 267, majd a tételek száma 2021-ben 8 264-ra mérséklődött. 2022-ben 11 476, 2023-ban 12 719, míg 2024 év végén 12 009 db tétel szerepelt a rendszerben.

Amíg tehát az EIS az egyes országok nyomozásainak, illetve az abban található objektumoknak egy közös, kölcsönösen lekérdezhető adatbázisa,

a SIENA szolgál a bűnüldöző szervek nemzetközi információcseréjére. Utóbbi használatos akár az EIS-ben lekérdezett adatok háttérének bekérésére, akár egyéb megkeresések továbbítására.

A hazai szervek részvétele a nemzetközi akciókban

Hazánk rendvédelmi szervei rendszeresen aktívan részt vesznek a különböző bűnügyi területeket érintő, az Europol részvételével vagy koordinációja mellett megvalósuló operatív akciókban és közös akciónapokon. Az ilyen akciók során a nemzeti rendvédelmi szervek – köztük a hazai szervek – legtöbbször fokozott és célirányos ellenőrzést végeznek, letartóztatásokat, kutatásokat és lefoglalásokat hajtanak végre, intézkednek a vagyonfelderítésről és a vagyonbiztosításról, vagy akár széles körű bűnmegelőzési és felvilágosító (awareness) tevékenységet hajtanak végre.

Jó példa a 2024 februárjában – az Europol támogatása mellett – a belga rendőrség és a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda által végrehajtott, emberkereskedelem elleni akciónap, amelynek során nyolc gyanúsítottat tartóztattak le Belgiumban és Magyarországon. A belga rendőrök négy belga, egy francia és egy magyar, míg a hazai kollégák egy belga és egy magyar állampolgárt tartóztattak le. A kutatások és lefoglalások során a hatóságok 16 db csúcskategóriás személygépjárművet, ékszereket, luxusórákat, digitális eszközöket és mobiltelefonokat, valamint 40 000 euró készpénzt foglaltak le. Mind a belga, mind a magyar rendőrök azonosították és biztonságba helyezték a hálózat potenciális áldozatait⁵.

További jó példa a gyermekek online szexuális kizsákmányolása és bántalmazása elleni küzdelem keretében életre hívott Europol áldozatazonosító munkacsoportjának 2023. év végi közös akcióhete, amely három kiszolgáltattott gyermek azonosításához és kimentéséhez, valamint két elkövető letartóztatásához vezetett. Az akcióban 26 ország 33 szakembere vett részt

⁵ Forrás: <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/eight-arrested-for-sexual-exploitation-in-belgium-and-hungary>
Letöltés ideje: 2025.05.01.

az Europol koordinációja mellett, amelynek célja a gyermekek szexuális zaklatását és bántalmazását bemutató fénykép- és filmfelvételeken szereplő áldozatok és elkövetők azonosítása volt⁶.

Az Europol összekötőszti rendszere, a magyar iroda jelenlegi felépítése

Az Europol hágai székházában működik az Europol Magyar Összekötő Iroda (a továbbiakban: EMÖI), amelynek négy állandó munkatársa van; három fő a rendőrség, egy fő a Nemzeti Adó- és Vámhivatal állományából. Személyzetét egyfelől a Terrorelhárítási Központ által delegált szakértő, másfelől – vagy intézményi finanszírozásnak vagy Belső Biztonsági Alapból elnyert támogatásnak köszönhetően – további két fő gyakornok egészíti ki, akik különböző hazai szervektől delegálva, kéthavi rotációs rendszerben váltják egymást. Az iroda a munkája során képviseli a hazai szerveket, koordinál a műveleti ügyekben, delegációk látogatásával kapcsolatos szervezési feladatokat lát el, illetve részt vesz a bűnügyi információcserében. A Nemzeti Információs Központ Utasadat-információs és Nemzetközi Együttműködési Főosztálya szintén hivatásos kollégát delegál az ügynökség utasadatokkal foglalkozó egysége mellé.

⁶ Forrás: <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/europol-victim-identification-taskforce-leads-to-rescue-of-three-sexually-abused-children>
Letöltés ideje: 2025.05.01.

42-43. számú kép

Az EMÖI közvetlen nemzetközi kapcsolattartást végez a többi uniós tagállammal, valamint a harmadik országoknak, illetve nemzetközi szervezeteknek a székházban lévő összekötő irodáival. Az ily módon felállított hálózat közel 300 tisztből áll. Kiemelkedő jelentősége abban rejlik, hogy személyes munkakapcsolatot biztosít az Europol-együttműködésben részt vevő európai, illetve tengerentúli (kanadai, amerikai egyesült államokbeli, ausztrál, új-zélandi, kolumbiai) bűnüldöző szervezetekkel.

A Magyar Rendőrség hospitációs programja az Europolnál

A hazai gyakorlati tapasztalatokhoz több ponton is hozzátartozik a 2006-tól kezdődően működő és már több, mint 180 fő részvételét lehetővé tevő Magyar Rendőrség hospitációs programja az Europolnál. A program lényege, hogy kezdetben három, majd később két hónapos váltásokban olyan munkatársak utaznak ki és vesznek részt az Europol Magyar Összekötő Iroda munkájában, akik hazaérve hasznosítani tudják a megszerzett tudást, és hozzá tudnak járulni a hatékony nemzetközi együttműködéshez, az ügyek sikeres és időszerű felderítéséhez.

A hospitációs program, a NEBEK részleteiben kidolgozott projektje, amelynek pénzügyi háttérét főként a Belügyi Biztonsági Alapok, olykor a hazai intézményi költségvetés biztosítja. A hospitációs programra való jelentkezés széles körben való meghirdetését követően a NEBEK a beérkezett dokumentumok alapján elvégzi a jelentkezők elsődleges szűrését, majd

sor kerül az írásbeli és a szóbeli interjúra, amelynek eredményeként meghatározzák az elkövetkezendő időszakban kiutazók körét. A rendőrség nemzetközi bűnügyi együttműködéssel érintett szinte valamennyi főbb egysége delegált már munkatársat a programra, amelynek keretében a munkatársak megtanulják készség szinten használni a SIENA rendszert, valamint szakterületükhöz igazodóan részletes ismereteket szereznek a megszervezett Europol és Eurojust képviselőivel megtartott képzéseken.⁷

A hospitációs program gyakorlati szempontból jelentős, mivel a hazai SIENA struktúrában 2024 májusában összesen 89 olyan egység vesz részt, akik elérik a hálózatot, valamint több olyan egység is, amelyek közvetlen küldési joggal is rendelkeznek. A projektben részt vevők tapasztalatai, valamint a kialakított kapcsolatok biztosítják a megfelelő szakértelmet, szakmai színvonalat.

A rendőrségen kívül a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, valamint a Terror-elhárítási Központ is folytatott már, valamint folytat hospitációs programot, amelyek szintén hozzájárulnak a hazai sikeres folyamatokhoz.

Megjegyzendő továbbá, hogy az Europol mások számára követendő, jó gyakorlatnak tartja a magyar hospitációs programot, valamint hogy az utóbbi időben több ország is belefogott hasonló jellegű kezdeményezésbe. Ezeknek az országoknak Magyarország a tapasztalataival, kapcsolataival segítséget nyújt, ami hozzájárul hazánk hírnevének öregbítéséhez.

⁷ Magyar rendőrségi hospitációs program az Europolnál (Hága)

Forrás: <https://www.police.hu/hu/a-rendorsegrol/europai-tamogatasok/belugyi-alapok/magyar-rendorsegi-hospitacios-program-az-1>

Letöltés ideje: 2025.05.01.